

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta, séu prin dd. colectori.

Nr. 25.

Brasiovu 15. Decembre 1868.

Anulu I.

✓ **Despre medicina cu respectu la poporulu romanu.**

II.

Despre starea vietiei cu privire la sanetate, la bóla si vindecarea ei.

Vorbindu despre starea vietiei cu privire la sanetate, la bóla si vindecarea ei, avemu mai nainte de tóte se aratamu, ca acésta problema este resolvita de barbati sciintifici din punctulu de vedere alu sciintieloru naturali moderne.

O plina de amaratiune, o neplacuta stare a timpului nostru este si aceea, ca totu — si ce e mai bunu si folositoriu — de aru fi chiamatu se redice, se formeze, se intarésca si invirtosiésca cei mai nobili germeni (muguri) ai popóraloru, se nimicesce prin aceea, ca diferitele clase de ómeni, care din nefericire au inceputu a se forma si la noi romanii, dedate cu spiritulu de caste, de fala, de vanitati, de inchinare la auctoritati, se separa unele de catra altele, pe candu a loru cea mai santa datorintia ar trebui se fia, cá insocite laolalta se si fundeze atatu prosperitatea propria, catu si comuna, cu zelulu celu mai frumosu, si pe langa aceste se desvólte mai departe legatuinti'a iubirei crestinesci, a concordei si a umanitatiei, pana ce voru ajunge tînt'a umanitatiei, adeca fericirea comuna.

Acésta tînta trebue se fia punctulu de atractiune pentru activitatea vietiei nóstre. Cu catu individulu vietiesce mai firesce, adeca cu catu poterile lui trupesci si sufletesci se desvólta in armonia conformu naturei, cu atat'a mai puternicu va fi atrasu de acésta tînta si cu atat'a mai rapede alérga catra

acestu scopu tóte spiritele, asemeni unui síroiu (torente) ne-impedecatu.

A impedecá acésta miscare neincetata, ar fi cea mai mare injuria, ce ar putea comite cineva in contr'a dumnedieesiloru legi ale naturei. Cultur'a si luminaarea, libertatea, dreptatea si adeverulu, suntu falfaitoriulu stindardu ridicatu susu de geniulu omenescu; cine urméza lui, acel'a isi pre'nsémna calea catra nedesecabilulu isvoru (sorginte) a tóta puterea; acel'a va fi si celu mai bunu patriotu si celu mai puternicu sprijinatoriu alu regimului atunci, candu s'ar cere a apará patri'a de reu; acela va fi inse totuodata si omu adeveratu si va nisui a desfasiura acestu stindartu chiaru inaintea ochiloru lumiei, redicandu totuodata columna totudeaun'a duratória pentru bravura, a carei imputerire in óste si scóla nesmintitu trebue se aiba de resultat, cá bravulu se fia intieptu si intieptulu bravu. Geniulu poporului nostru cere dela noi, cá se'i aratamu acestu stindartu si se'lu invetiamu cumu se'lu manuésca; se'lu invetiamu cumu se se pretiuésca insusi pe sine si prin acést'a intrég'a omenime; se'i aratamu ce e viatia? ce e mórtea? ce e sanetatea? ce e ból'a? cá se scie stimá viati'a si se nu aiba frica de mórte; se scie crutia sanetatea si se se ferésca de bóle.

Ce este viati'a? ce este mórtea? Viati'a este misicare purtata de sufletu, ea se tiene de caten'a creatiunei, ce are punctulu de esire in puterea primitiva. Se privimu la germinele, din care se desvólta viati'a organica si vomu afla celul'a (o besícutia) cu simburele ei — o masa fluida, ce produce gaoacea séu trupulu seu din sine insasi; — mai departe vomu vedea, cumu se insíra celula la celula; inse de unde vinu semenele vietiei ei — misicarea si puterea spre diferite formatiuni? Acést'a este si remane ascunsu de inaintea ochiloru nostrii. Totu ce se arata ochiloru omenesci, este trupulu. Sufletulu, cá tóta viati'a spirituale, e nevediatu, noi inse ilu cunóscemu prin manifestarea puterei lui.

Omulu sta pe gradulu celu mai inaltu alu vietiei pamentene; trupulu lui cere nutrementu materiale, éra sufletulu nutrementu spirituale. Precumu trupulu insinua schimbarea materiei lui prin fóme si sete, asia manifestéza sufletulu schimbarea materiei lui, adeca nisuinti'a dupa perfectiune prin aceea, ce se simte atrasu a adora o fiantia mai inalta si a'si largí netiermuri'a facultate a cunoscintiei, éra prin indestularea acestoru trebuintie se petrunde de simtiemente placute si ferici-

tórie. Acestea nisuintie ale puteriloru sufletului nostru le numim legea instinctului.

Viati'a omului este dara o schinteia dumnedieésca, concrescuta naturalmente cu puterea primitiva, si astfeliu si ea, cá si aceea, pórtá in sine germinalele intieleptiunei, alu iubirei, propagatiunei si alu desvoltarei pana la perfectiune. Astfeliu a implantatu creatoriulu in terenulu vietiei omenesci radecine, din care esu numai surcei (lastari) buni, déca le cultivamu conformu naturei.

Pe acestu drumu se intaresce si facultatea instinctiva, si dís'a lui Fichte: „omulu nu e nascutu a fi peccatosu, ci cá se afle placere la ce e bunu, se faca bine.“

Propasindu viati'a necontenitu in desvoltarea poteriloru spirituali, ea se misíca in unu cercu eternu, cá si natur'a dumnedieésca, ce n'are nici inceputu, nici finitu. Aceea dara ce noi numim mórte, este numai o schimbare a formei, o trecere dela o viatia la alt'a. Viati'a sufletésca este dara realulu, éra cea trupésca miuloculu spre scopu. Corpulu si sufletulu cu privire la legile naturei suntu destinate a prospera imprumutatu, éra candu a ajunsu sufletulu la maturitate, lapeda gaócea din afara, adica corpulu, ce 'si-a produsu insusi, si cu puterea cugetului seu sbóra de ceea parte.

Ce este sanetatea? ce e ból'a? — Viati'a in fiintiele organice primesce nutritóriele sale puteri, títiele naturei. Numai este cu potintia a mesteca acelu sucu alu vietiei, ce ne asigura duratóri'a sanetate si da putere de viétia nedebilitat'a nisuintia a tiené departe dela corpu orice conturbatiune, prin urmare si ból'a, prin restituirea ecuilibriului elementelor. In acésta nisuintia cunóscemu noi prin urmare legile nestramutate ale naturei; pe acelea se baséza cerculu întregei vietí in etern'a sa ordine.

Sanetatea in flórea sa si dupa opiniunea celoru mai renumiti medici alopati, se baséza inca pe armoni'a elementelor vietiei si pe ecuilibriulu partiloru vîrtóse si fluide ale organismului. Unde se conturba starea acést'a, acolo se arata ból'a si mórtea mai timpuriá; prin urmare si viétia trupésca si sufletésca se póte cugeta cá un'a armonica. Sufletulu pentru sine are nisuinti'a a se intari prin atragerea poteriloru spirituali si asia se forméza mintea. Dara fiinduca pe acésta cale se largesce si facultatea cunosciintiei in legatura cu ingrigirea de corpu, se chiarifica si otielesce si facultatea sensitiva astfeliu, incatu vomu afla placere la ce e bunu si greatia catra

ce e reu, si asia vomu ajunge la propri'a dignitate omenésca. — In privinti'a ingrijirei trupului ni se infaciosiéza preceptele legi naturei. Cu catu acestea se voru observa mai strinsu, cu atatu se voru chiarifica si intari poterile corpului nostru cele fluide si cele ce se producu din ele. Ingrijindu noi de aceste cá gradinariulu de plantele sale in floraria, si anume lucrandu asupr'a totalei poteri a trupului prin caldur'a ce o potemu produce prin ap'a rece, organele storcatórie (secretóre) molesíte si languedíte in urm'a unei vietí naturei contrarie, voru re-intra in activitatea normala, si anume pelea va midiloci caldur'a si reversarea electricitatiei, prin care sangele se pórtá regulatu la tóte partile corpului, cá se le nutrésca si se intarésca sistem'a nervósa; partile trupului tocite se disolva in atomi si in molecule (parti subtili) si se lapeda afara din corpu; intocmirile regulatórie in organismu restitue ecuilibrulu intre partile fluide si virtóse, si astfeliu schimbarea materiei purcede regulatu si sanetatea ajunge a fi duratória. In aceste fenomene fundamentali apare tóta procedur'a vindecatória firésca.

S'ar pareá, ca nu ar fi lucru greu a cunósce bólele, de óre ce fiescetine se simte capace a recomanda vreunu lécu. Inse din o astfeliu de supositiune aru resultá insielatiuni daunatióse; fiinduca multe mii de ómeni altfeliu fórté luminati, ba si insusi medicii pórtá in sine germinele, séu dejá in florirea unei bóle mai eurendu séu mai tardiu omorítórie, si totusi li se pare, ca suntu sanetosi. Ce e dreptu, ca sanetatea si ból'a suntu unu ce fórté diferitoriu, inse de multe ori fórté reu de a se deosebi un'a de alt'a. Si fiinduca noi nu avemu nici unu gradimetru spre a poté mesura bólele, nu ne remane alt'a, decatu numái a delucida propriulu punctu de plecáre alu bóleloru. — Inimicii vietiei nóstre (bólele) se arata de regula acolo, unde vointi'a omenésca impedeá liber'a inriurare a poteriloru naturei asupr'a viului organismu, prin locuintia si nutrementu nefirescu, si pe langa acést'a ea perde din vedere si conditiunea principala a vietiei, ce jace asia aprópe de noi, adeca aceea: ca la locuintia si nutrementu artificiosu se cere si o ingrijire artificiósá a trupului. Ce ar fi de plantele din floraría, déca gradinariulu nu ar pricepe a le castiga unu crescamentu prosperatoriu in floraría prin aceea, ca intrebuintiéza bine necesariiele puteri ale naturei?

Gradinariulu maiestru séu floristulu, cá se póta cunósce din fundamentu lucrarea poteriloru naturei, se forméza si instruéza in scóla speciale. Pentru viati'a omenésca nu se afla

inca nici o scóla, nici o persóna, care s'ar deprinde cu inventiatur'a unei îngrijiri artificióse, inse firesci, a vietiei nóstre trupesci si sufletesci; educatorii genului omenescu se asemena cu elevii, cari inca nu au priceputu lucrulu de capetenia alu maiestriei lor. Si dóra viati'a animale si in specie omenésca nu va fi mai putínu pretiósá decatu cea vegetabile.

Noi avem firesce pentru viati'a sufletésca teologii si pentru cea trupésca medici, ei inse pana acum'a nu au potutu delatura incurcaturele, ce duréza necontentitu pe terenulu teologiei si alu medicinei.

Teologii ne infaciosiéza lumea acést'a cá unu campu alu durerilor, cá valea plangerei, cá unu locu plinu de necuratiei, in care omulu pentru peccatele sale si ale mosiloru si stramosiloru sei trebuie se degenereze trupesce si sufletesce. Si cu adevveratu, luandu in considerare, ca atatu in palatele bogatiloru, catu si in colibele seraciloru domnesce cea mai mare ticalosía in urm'a bólciloru, de care suntu asupriti aicea parintii, colo copiii, ca la atati'a parinti se rupe anim'a de dureri vediendu, cumca pruncii sei in vârsta puternica, speranti'a cea de pe urma a betranetieloru sale, se adencescu in momentu; cá omulu cugetatoriu candu ilu intimpiná vreo bóla, vine in cea mai mare temere despre alegerea mediculu si a lécului; cugetandu ca pe lenga medicu curéza inca si babele, vrajitórele si pacalele, nu potemu se nu le damu óresicumu dreptu. Lucrulu inse sta cu totulu altmentrea; pentruca déca omulu observa legile naturei, isi póte pregati nesmintitu cea mai placuta bucuria de viétia. In tóte lucrurile creatiunei se manifestéza numai intieptiune si in fiacare viatia cunóscemu puterea primitiva cu dumnedieesc'a nisuintia a se desvolta pana la cea mai inalta perfectiune.

Medicii se silescu a delatura simptomele bólei séu patimile locali prin sucuri de plante, prin diferite mineralii — vine — si prin lanceta, nu inse a vindecá radecin'a vietiei prin midiulóce acomodate naturei — acru curatu, próspetu, lumina, apa, caldura, recéla, misicere, odichna, electricitate — cumu face floristulu la plantele din floraria. Astfelu s'au verítu in tierile cele mai civilisate, unde mai totu omulu intrebuintiéza medicin'a fara privintia la poterea naturei, o invederata degeneratiune trupésca, ceca ce nu s'ar fi potutu intempla, déca facultatea cunoscíntiei omului s'ar fi inavutítu inca din verst'a copilarésca in scóla popularia cu adevverat'a séu rational'a inventiatura despre îngrijirea trupului si a sufletulu, conformu

naturei. Pana nu se va intemplá acést'a, nu va incetá nici degeneratiunea trupésca si sufletésca, pentruca poterile sufletesci ajungu la lamurire si invertosire numai atunci, candu trupulu si sufletulu se desvólta in armonia prin ingrijire conforma naturei.

Causele nenumeratelorú bóle, ale diferitelorú defecte, topirilorú pe picioré si ale mortiei premature, urméza din mersulu desvoltarei civilizatiunei. Cei dintai ómeni au fostu scutiti de atacurile bólelorú prin nesticat'a potere a instinctului si prin aceea, ca ei nu au dusu alta viatia, decatu cea conforma naturei.

Cu latirea civilizatiunei cautau ómenii a'si inmultí tesaurulu materiale pentru viati'a pamenténa, pe candu fericirea sufletésca remase nebagata in séma. Astfeliu se escà in paradisulu pamentescu o nemarginita aplecare spre placeri si comoditati — sierpele a totu reului. Ómenii in locu de a remané pe langa chran'a si beutur'a simpla, precumu ni le imbiiaá natur'a, ei au cautatu a'si indestuli fómea prin mancari gatite artificiosu cu totu feliulu de arome si dresuri, éra setea prin vinu, bere, ceaiuri, rachiuri s. a. Curatirea trupului cu apa própseta prin spalare séu scaldare s'a facutu unilaterale, si unde se mai intrebuintéza, acolo se aplica ap'a calda. Asia ómenii s'au dedatu totu mai tare la o viatia nefirésca, pe candu in contr'a vietiei firesci se redicà unu prejudetiu, precumu apare si astadi in contr'a apei própsete. „Acést'a nu o suferiu nici in cisme, necumu in trupu,“ dícu cei ce pretindu a se numi civilisati!

Pe langa unu astfeliu de modu alu vietiei, firesce ca viati'a interna a organismului se prea intaríta, pe candu partile din afara ale lui se molesiescu; o discordare a poterilorú trupesci si sufletesci, prin urmare si a facultatiei instinctului, este urmarea cea neincungiurabila. Astfeliu s'a plantatu in omu germinele bólelorú, care dupa aceea a crescutu in totu feliulu de patime si suntu de a se considera cá isvorulu defectelorú timpului nostru, fiindca ele, cá si palamid'a in semaneturele bune, sugruma surceii cei buni si nu'i lasa se ajunga la inflorire. Si cumu póte fi acést'a altfeliu! Noi negrijimu, intrebuintiamu reu, maltratamu trupulu nostru in totu modulu putentiosu din singur'a datina, fara cá se cunóscemu urmarile si adeverat'a lorú valóre, pe candu sant'a datorintia a nóstra ar trebui se fia, a privi trupulu cá templulu sufletului si a tiené departe

de elu tóta necuratieni'a, a'lu doici si a ingriji de elu dupa legile naturei.

(Va urma).

Epistole familiare

(despre scrierile populare).

I. Brasiovu, 10. Brumariu calind. nou. Domnule consiliariu! Iti sunt datoriu cu respunsu la epistol'a din 1. Noemb. a. c. Intre interesantele pasage dela finea epistolei dta ai si pre urmatoriulu: „Eu asi fi scrisu in „Transilvani'a“ si asi scrie, dara me temu ca nu voi placea cu astfeliu de materii, si de aceea asteptu se me insciintiezi. E greu, cà asia ceva nu se póte scrie tocmái in limb'a poporului. . . .“

Citindu acestu pasagiu, precumu si celu care urméza dupa elu, am trebuitu se presupunu, cumca in momentele candu leai scrisu, ai reflectatu si Dta la toti acei connationali ai nostrii, cari ceru, cá buna-óra si in acésta fóia romanésca se se publice articlii catu se póte mai populari, in stílu catu mai populariu, insociti de esplicatiunile cele mai populare. Sub acésta conditiune apoi ddloru promitu, séu incái spera, ca cutare scriere periodica, séu si carte, va avea unu mare numeru de abonati si lectori.

Déca pre noi nearu gena asemenea pretensiuni, apoi se intielege de sine, ca nu amu mai scrie nici odata nimicu. Din norocire inse noi ambii luaramu lucrurile si ómenii din alte puncte de vedere, de aceea amu si scrisu si publicatu cate ceva in viéti'a nóstra. Deci me rogu, cá se remanemu si pe restulu vietiei cata o vomu fi mai avendu, totu pre langa macsim'a vechia si se scriemu pentru aceia, despre carii poti sci din capulu locului, ca te voru citi, éra nu pentru aceia, despre carii unu amicu alu nostru comunu observase inainte cu vreo 24 de ani, ca de li s'ar daruf carti séu foi periodice legate in auru, ei aru rade aurulu de pe table, éra cartile le aru arunca catu colo.

Intre alte impregiurari noi amu poté respunde doritoriloru de scrieri populare fórte pe scurtu cu fapte complinite, séu adeca cu unu catalogu bunicelu de asemenea scrieri, care cá de ani treidieci incóce, cu catu au fostu compuse in stílu mai „populariu,“ cu atatu au si repausatu mai curendu, intocma asia de curendu, precumu s'a intemplatu si cu acelea, care au fostu séu compuse séu traduse intr'o limba prea preste

mesura inalta, séu incái asia de intortocata, incatu uneori chiaru auctorii séu traducatorii lorú isi sfarmá capulu, cá se pricépa cea ce au scrisu ei insii. Astadi inse credu, ca suntemu datoru publiculu nostru cu pertractarea acestei cestiumi delicate chiaru acf in fati'a si in audiulu seu, pentrucá se damu oca-siune la mai multi barbati de litere a'si descoperi opiniunile in acestu respectu. Imi place a spera asia ceva cu atatu mai virtosu, ca la alte popóra mai luminate decatu noi s'a datu de multu definitiunea drépta a cuventulu „populariu,“ prin urmare datorinti'a nóstra se marginesce mai multu intru a o sci aplica la noi insine.

Politicii moderni tienu, ca fiacare poporu are legi si regimu numai precumu le-a meritatu elu, séu: fiacare poporu merita numai legile si regimulu, pe care'lu are.

Tocma asia se póte sustiené, ca fiacare poporu are numai atatea si atari producte literarie, pe cate si pe care le póte suporta si cumu amu dice, mistuá, consuma.

„Se scrieti mai populariu, pentru-cá citindu se ve pricépa si poporulu.“ Inse care poporu domniloru? Acelea cateva milíone de barbati si femei, care in tóta viéti'a lorú nici ca au vediutu alte carti, decatu acelea, pe care citescu si canta preotii si cantaretii in biserica? Acelu poporu se citésca, pe carele nimeni nu l'a dusu la scóla si nimeni nu l'a invetiatu si nu l'a pregatitu, pentrucá se póta citi celu pucinu pe unu calindariu cu anecdote si fabule de siediatóre, tiparitu cu slove de cele mari si gróse? Rogu-ve, care scriere se póte numi popularia pentru unu poporu oricare, alu carui destinu fusese, cá se fia detínutu in nesciintia si orbi'a absoluta si pe care numai geniulu seu celu bunu ilu scapà de perirea totala? Pentru secui s'a ingrijitu dela reformatiune incóce in mai multe moduri, pentrucá se'si aiba scólele lorú nationali si preoti invetiati; cu tóte acestea tóte incercarile de a funda si sustiené la ei cate o fóia periodica „popularia“ nationala, au suferitu unele dupa altele naufragiu, pana ce in dílele trecute repausà si cea din urma, care esia in Têrgulu Muresiului (M. Vásárhely), care este capital'a lorú. Sasii au fostu si in acestu punctu multu mai favorati de sórte, si totusi nici la ei nu se póte sustiené nici o fóia periodica „popularia“ intru intielesulu adoptatu de unii romani; mai tóta lectur'a cata o vei gasi si la „poporulu“ sasescu catu se afla in conditiunea sociala a „poporulu“ romanescu, la care reflectéza unii, se marginesce la cate o carte de rugatiune, unu calindariu 32° cu anecdote si invetiaturi,

cumu se esterminea purecii, muscele, omidele, gârgâriti'a etc., la cate unu Eulenspiegel si alte asemenea bagatele. Apoi óre ce lectura „popularia“ voru fi avendu alte popóra ale Ungariei pe pusteles si in valile loru si asia mai departe.

Eu crediu domnule consiliariu, cumca dupa esperienti'a multa pucina ce ne-amu castigatu in viétia pe campulu literaturerei nationale, suntemu datori se spunemu ómeniloru nostrii curatu asia, cumca noi nu avemu gustu se scriemu pentru vreunu publicu, carele are se se nasca de aici inainte, pentruca dupa astfeliu de immortalitate nu alergamu, ci ca noi vomu cauta se scriemu totudeaun'a numai pentru acea parte a natiunei, care apucà a invetia ceva cartes si care voiesce se mai invetie, adica pentru acei romani si acelea romane, care astadi sunt in stare a sí cití, a sí pricepe cele citite, a se sí folosi de ele, a sí comunica sciintiele loru prin graiulu viu si in limbagiú, séu déca vrei, chiaru dialectu populariu la cei din pregururu loru, cati nu sciu cití nimicu, ci astépta cá se i le esplice altulu, raru, chiaru, incetisioru si cu multa patientia. Unu redactoriu, unu publicistu, cá si oricare auctoriu, afara dóra de poetii si de filosofi viitoriului, mai nainte de a pune man'a pe condeiu, va trece prin o revista acurata pe tóta partea publicului, pentru care cugeta elu a scrie si a publica din cunosciintiele sale, éra anume unu redactoriu la o natiune precumu este si a nóstra, va prefira indata dela inceputu list'a abonatiloru cu mare luare aminte, pentrucá se afle din capulu locului, pentru cine scrie, cu cine are a face si prin urnare cumu se'si aléga si se'si clasifice materialulu ce'i sta dinainte, apoi in ce feliu de stilu se'lu imbrace. Orice barbatu luminatu si totuodata practicu, cunoscatioru de ómeni, aruncandu ochii preste catalogulu abonatiloru oricarei foi periodice romanesce, si conferindu apoi testulu foiei cu sum'a intielegentiei publicului, indata iti va arata, déca redactoriulu isi cunósce publiculu seu, orica dóra elu alege si tiparesce lucruri pentru unu altu publicu, pe care nu'lu are de locu. Unu redactoriu, carele va remanea cá si unu maroderu in campulu de bataia, inapoi'a publicului lectoriu, carele va fi ecsistendu la cutare poporu, acela va fi despretiuitu; altulu carele va alerga in fug'a mare, inaintea publicului, acela va fi parasitu, din cauza ca ómenii n'au atat'a rabdare, pentrucá se alerge ne'ncetatu alaturea cu elu; éra celu carele va scrie pentru unu publicu ce nu ecsiste de locu, in casulu celu mai bunu va fi consideratu séu de unu fantastu, séu cá unu imbecilu.

A gasi si aplica mesur'a drépta, dupa care se poti de-
judeca feliulu si numerulu trebuintieloru spirituali si materiali
ale cutarui poporu, séu si numai clase de poporu, inca nu este
unu lucru toema usioru; este inse cu atatu mai anevoia a des-
coperí, séu macaru a divina (gâci) gradulu culturei, alu lumi-
niloru, facultatile mintiloru, gustulu si aplecarile. Acestia sunt
totu atati scopoli, in care póte se suferé naufragiu zelulu
celu mai ferbente, vointi'a cea mai curata. Se intrebe romanii
nostrii numai pe invetiati si publicistii magiari din Clusiu si
pe cei sasesci din Sibiiu si Brasiovu. Ddiéule, cate intreprin-
deri sciintifice si literarie, despre alu caroru folosu si chiaru
necesitate absoluta intreprindietorii era convinsi, s'au prefacutu
in fumu si cétia cá de ani cincidieci incóce, si cate scrieri
credite de fórte popularie, dupa asteptare de dieci de ani,
pentrucá se le cumpere cineva, au calatoritu la boltele, in care
se vendu iere si piperin, séu éراسي in morile de charthia, pen-
trucá se se macine din nou!

Déca la popórale luminate, la care cólele tiparite esu pe
fiacare anu cu miliónele, din atatea milióne mai mergu unele
si la piperiu, ce mirare! Inse la noi!

Se rémanemu inse totu pre langa scrierile popularie si
inca de ací nainte se ne ocupamu mai multu numai cu ale
nóstre.

Care din betranii nostrii au sciutu se scrie mai populariu
decatu Petru Maioru? Istori'a acestuia despre inceputulu ro-
maniloru in Daci'a se tiparise la Bud'a in an. 1812 intr'unu
numeru de ecsemplaria prea modestu, paremise un'a miie. Eu
inse'mi aducu aminte prea bine, ca dupa 16—21 ani, adica pe
la 1828—31 se mai aflá unu mare numeru de ecsemplaria a-
siediate in bolt'a copileloru sarace dela Clusiu si date in grija
betranului Alecsandru Catona, fostu tutoru alu nepotiloru lui
P. Maioru. Fiinduca nu le cumperá mai nimeni altulu, dr.
Ramontiai, cunoscutulu fundatoriu generosu, le cumperá elu si
le impartia la cate unu studente cu purtari bune. Dupa alti
cativa ani fericitulu boieriu Georgie Malinescu din Moldov'a,
retiparindu acea istoria, abia fu in stare de a'si scóte spesele
tipariului in alti cativa ani, éra restulu ecsemplarialoru ilu daruf
pe la scóle. Fórte bine, se daruésca mai alesu carti bune, ori-
cine póte daruf; numai vine si acilea intrebarea, ca óre cartile
daruite se citescu si folosescu mai bine, decatu cele cumparate.

Popularia! Advocatulu Aronu din Sibiiu ar fi pututu riva-
lisa in poesi'a popularia nu sciú cu cati alti poeti populari de

ale altoru popóra; pentruca ce póte fi mai placutu si mai usioru de intielesu, decatu versificatiunile aceluí barbatu demnu de cea mai doiósa memoria a nóstra. Patimile Domnului Christosu, Anulu celu manosu, Argiru si Elen'a, Leonatu din Longobard'a, sunt acomodate de minune la intielesulu poporului incepetoriu, éra din punctu moralu nici moralistulu celu mai rigorosu n'are a le critica. La alte popóra inaintate acestea versificatiuni s'aru afla tiparite in sute de mii de ecsemplaria; éra la noi? Se respunda tipografii si librarii.

Pe la a. 1830—36 „Pfennigmagazin“ ilustratu esia in dieci de mii de ecsemplaria* pentru publiculu germanu din clas'a burgesiei. La consiliulu unoru literati de frunte, repaus. translatoriu din Brasiovu Ioanu Baracu luà asupra'si traducerea mai multoru articlii din „Pfennigmagazin, éra Rud. Orgidanu primf asupra'si editiunea pe spesele si pe risiculu seu in tipografi'a lui Ioanu Gött. Acelea traductiuni intretiesute si cu posesióre de ale numitului redactoriu, esira in a. 1837 sub titlulu „Fóí'a duminecei“ Lucru mai populariu nici ca se potea. Editoriu lu inse comise erórea, ca deschise abonamentu chiaru si numai pe cate unu trimestru. Toti acurgeau la curiositatea aceea; in trimestrulu dintaiu abonatii era preste 800; in trimestrulu inse din urma (Oct.—Dec.) remasera ceva preste 150, prin urmare editoriulu pagubí 800 fr. m. c. la acea mica intreprindere de unu anu.

Éca cumu vointi'a cea mai curata fu pedepsita numai pentruca intreprindietorii cu „Pfennigmagazin“ tradusu se adresasera catra unu publicu romanescu, carele pentru asemenea scrieri in adeveru popularie (si inca ilustrate) séu nu ecistá de locu, séu déca ecistá, elu in acea epoca se va fi aflandu in nesce catamitati fórté mari, in catu nicidecum nu'i venia gustulu de a se ocupa cu un'a lectura atatu de usióra. Mie mi se pare domnule consiliariu, ca caus'a principala, pentru care cadiuse „Fóí'a duminecei,“ a fostu acésta din urma. In totu casulu atata este adeveru, ca noui intreprindietori si urditori ai „Fóiei pentru minte, inima si literatura“ si ai „Gazetei“ au invetiatu ceva din pásulu primiloru intreprindietori, si asia ei nu'si mai cautara publiculu acolo, unde'lu cautase Rudolffu Orgidanu, ei cu totulu airea.

Se mai aducu inca numai unu ecsemplu próspetu de scriere popularia. Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vin-arsu-rachíu, carticica catu se póte mai popularia si necesaria cá panaa dilei, prelucrata de protopopulu Ioanu Petricu si di-

rectoriulu G. Munteanu, editiunea prima daruita mai tóta, adóu'a facuta in anulu acesta, inse fara fondu de a se mai puté daruí, costa numai 10 cri v. a.; cu tóte acestea afla dela mine, ca nu o cumpara nimeni! De ar fi conspirata cineva in contra ei si mai reu totu nu s'ar vinde.

Destulu pentru astadata, ca'mi stete man'a. Se ne vedemu sanetosi. Devotatu
G. Baritiu.

Nr. 237—1868.

Protocolulu siedintiei comitetului asociatiunei trans. rom.

✓
tinue in 15. Sept. c. n. a. c. sub presidiulu ocs. sale dlui presiedinte Lad. Basiliu Popu, fiindu de facia Rever. dn. vicepresied. Ioanu Hannia si dintre membrii comitetului: il. sa dn. cons. aulicu Iacubu Bolog'a, il. sa dn. cons. gub. Pavelu Dunc'a, il. sa dn. cons. gub. Eli'a Macelariu, il. sa dn. cons. de finantia Petru Manu, dn. sen. Petru Rose'a, dn. adv. dr. Ioanu Nemesiu, dn. prof. si parochu Zachari'a Boiu, dn. I. V. Rusu secret. II., dn. capit. si cassariu alu asoc. Const. Stezariu, dn. prof. si controloru alu asoc. (m. supl.) Ioane Popescu, dn. redactoriu si bibliotecariu alu asociat. (m. supl.) Nicolau Cristea, dn. advocatu dr. Racuciu (m. supl.) si dn. parochu in Vizocn'a (m. supl.) Ioane Popu.

(Fine.)

§. 105. Se cetesce conclusulu coprinsu in p. XXII. din protoc. adun. gener., prin carele adunarea decide, cá capitalulu asociat. de 18,100 fr. in asemnatiuni ipotecarie, se se prefaca astfelu, catu pentru 2000 fr. se se cumpere 20 actii dela banc'a de asemnatiune „Transilvania;“ ér pentru 16,100 fr. se se cumpere obligatiuni urb. trans.

Asupr'a modului esecutarei acestui conclusu, escanduse discussiune intre membrii comit., anume in ceea ce atinge cumperearea actiiloru dela banc'a de asemnatiune „Transilvani'a," comit. la propunerea dlui dr. Ioanu Nemesiu decide: cá pentru cele 20 actii procurande pre sam'a asoc. cu cele 2000 fr. se se platésca procentele cuvenite dupa modalítatea preserisa prin conditiunile statutarie ale resp. bance, ér celilalti bani se se eloceze spre a fructificá, si atatu despre acést'a, catu si despre intregu conclusulu resp. alu adun. gen. se se incunosciintieze dn. cassariu alu asoc. cu insarcinarea de a'lu pune in lucrare.

§. 106. Se cetescu in ordine conclusele adun. gener. cuprinsu in p. XXIII. pos. 1—8 inclusive si anume ad 1) combinatu cu p. XXVIII. adunarea decidendu implerea unui postu vacante la comit. asoc. se alege de membru ord. alu aceluia dn. capitanu in pensiune Ioanu Bradu.

Conclusu. Comit. decide a i se trimete decretulu resp.

§. 107. ad 2) adun. gen. decide, ca comit. p^óte numai decatu estrada diplomele resp. membriloru noui fundatori si ordinari ai asoc., si numai in casulu candu s'ar aflá vreunu impedimentu in contr'a vreunui membru, atunci are de a supune atare casu decisiunei adun. gener.

Acestu conclusu se ia spre sciintia si indreptare spre viitoriu.

§. 108. ad 3) adun. gen. insarcinandu pre comit. a procura datele necesarie si spesele aprosimative pentru infiintarea unei tipografii, lamurindu totuodata spesele diverse ce le are asoc. cu tiparirea scrisoriloru relative la afacerile ei proprie, la propunerea secret. II. se decide: cá denuminduse o comisiune spre scopulu ducerei in deplinire a insarcinarii primite, aceeasi procurandu'si datele necesarie cu privire la obiectulu din cestiune, se elaboreze unu proiectu, carele discutenduse in sensulu comit., se se astérna viitórei adun. gener. De membrii acestei comisiuni se alesera: dn. cons. P. Dunc'a, dn. prof. Zacharia Boiu si dn. red. Nicolau Cristea.

§. 109. ad p. 4). Conclusulu adun. gener. privitoriu la aceea, cá asoc. pre spesele sale proprie se edea carti de instructiune pentru scólele pop. si cá comit. se se puna in asta privintia in cointielegere cu resp. ordinariate, lucrandu totu-deodata unu proiectu detaiatu in acestu obiectu.

Se ia spre sciintia si intocm'a urmare cu aceea, cá resp. concluse se se impartasiésca si ven. ordinariate.

§. 110. ad p. 5) privitoriu la conclusulu adun. gen., prin care comit. se insarcinéza a tipari in fóia asociatiunei catalogulu cartiloru bibliotecei asoc. si totuodata in privintia folosirei cartiloru aflatórie in acea biblioteca, a elaborá unu proiectu pana la adun. gen. Viitória, comit. dorindu, cá cartile din bibliotec'a asoc. se se póta folosi si pana la statorirea regulamentulu indigitatu, la propunerea dlui consil. Ilie Macelariu combinata cu o alta propunere a dlui prof. Popescu, decide: cá bibliotecariulu asoc. se se insarcineze cu compunerea unui regulamentu relativu la modalitatea folosirei bibliotecei asoc., dar si pana atunci, cá productele literarie si sciintifice aflatórie in bibliotec'a asoc. se nu remana neusuate din partea acelor barbati, carii ar dorí se le cetésca, bibliotecariulu se impoternicesce, cá membriloru asoc. pe langa reversu subscrisu de densii, ér nemembriloru pre langa reversu subscrisu de densii si de doui membrii ai comitet. si sub priveghiarea presidiului conformu §lu 17 din statute se le póta imprumuta spre cetire

carti din bibliotec'a asoc. si anume celor aflatori cu locuinti'a in Sibiiu; ér catalogulu aceluor carti se se publice in unu numeru alu fóiei asoc.

§. 111. In legatura cu acést'a dn. bibliotecariu face propunerea, cá se i se dea voia a'si procurá pre spesele asoc. unu protocolu pentru inregistrarea cartiloru din bibliotec'a asoc.

Conclusu. Acésta propunere priminduse, spesele necesarie dupace se va aterne conto resp., se voru asecurá din sum'a preliminarata pentru spesele estraord. si pentru biblioteca.

§. 112. ad p. 6) relativu la conclusulu adun. gener., prin carele se decide, cá ofertele strapuse de dn. Iacobu Muresianu in favórea literaturii juridice si a latirei cunosciintelorú agronomice intre poporulu romanu, priminduse se se manipuleze in modulu acela, cá dupace asoc. in presentu nu dispune de atari capitaluri, cu cari ar poté infintia o academia juridica, séu vreo scóla agronomica, interesulu sumeloru oferite deocamdata se se intrebuintieze, amesuratu intentiunei oferentiloru, spre inaintarea scopuriloru amentite, ér atunci, candu infintiarea instituteloru proprie s'ar poté efectuí, acele oferte se se intrebuintieze in favórea aceluor'a; — comit. decide: cá conclusulu acést'a se se incunosciintieze resp. oferitori, ér pentru cercetarea acteloru si documenteloru, pre langa care s'a strapusu acestu ofertu, se se denumésca o comisiune in persónele ddloru dr. I. Nemesiu, sen. Rosc'a si dr. Racuciu, cu insarcinarea de a reportá la comit. Totuodata se decide, ca acesti bani se se manipuleze la olalta cu cealalta avere a asoc. si amesuratu intentiunei esprese de oferentii resp.

§. 113. ad p. 7) relativu la conclusulu, prin care propunerea dn. cons. aulicu Iacobu Bolog'a in privinti'a infintiarei reuniuniloru tienutali si agenturiloru comunali, se strapune comit. cu aceea, cá cerendu deslucirile necesarie dela dn. propunetoriu, se elaboreze unu proiectu asternandu adun. gener.; — se decide: a se strapune comisiunei denumite spre acelu scopu inca in sied. comit. din 3. Maiu a. c. §. 58, intreginduse cu alegerea unui altu membru in persón'a dlui cons. I. Macelariu.

§. 114. Ér cu privire la acelu conclusu totu de sub p. 7), prin care adunarea indatoréza pre comitetu, cá cu ocasiunea adun. gen. vítórie se refereze despre toti colectorii in deosebi, carii si cumu si-au implinitu datori'a lorú? si a incunosciintia adunarei pre aceli colectoru, cari nimicu n'au facutu, — se decide: cá resp. dd. colectoru pe calea fóiei asoc. se se incu-

nosciintieze despre acestu conclusu, provocanduse totuodata a satisface datorintiei sale de colectorii in interesulu asociat.

§. 115. ad p. 8), prin care adunarea primesce propunerea comisiunei resp. in privinti'a latirei activitatiei asoc. si preste Marmati'a, Satu-mare si Ungari'a.

Se ia spre sciintia.

§. 116. Se cetesce conclusulu adun. gen. p. XXIV, prin care comitet. se concrede a pune pasi noi pentru capetarea manuscripteloru lui Sam. Clain si Sincai, séu déca nu s'ar capeta, se staruésca la locul competenté, cá tiparinduse se se redea literaturéi natiunali, — se decide: cá comit. pre bas'a anteacteloru se se adreseze cu rogarea la locul competenté in sensulu conclusului mentiunatu.

§. 117. Se cetesce conclusulu adun. gen. p. XXV, prin care adun. decide, cá numele membrilocu, carii au contribuitu tacs'a anuale, se se cetésca in adun. gen., ér conspectulu despre membrii zelosi ai asoc. se se publice in fói'a asoc.

Conclusu. Se ia spre sciintia cu acea adaugere, cá in fói'a asoc. se se publice toti membrii, carii au respunsu tacsele prescise dela a. 1866 incóce, adeca decandu s'a fostu tiparitu din partea comit. unu conspectu despre toti membrii, carii platisera séu remasera in restantia cu tacsele prescise pre tempulu dela urdírea asoc. pana la finea anului 1865.

§. 118. Se perlege conclusulu de sub p. XXVI, prin care adun. decide, cá comit. se róge pre ordinariatele romane, cá se binevoiésca a provocá pre resp. parochi, cá se indemne pre poporu a conferi de buna voia catu de catu, din anu in anu, spre sporirea fondului asoc.

Conclusu. Se ia spre sciintia cu acea adaugere, cá acestu conclusu se se aduca la cunosciinti'a vener. ordinariate romane atatu din Transilvani'a, catu si din Ungari'a.

§. 119. Se cetesce conclusulu de sub p. XXVII, prin care adun. decide, cá $\frac{2}{3}$ parti din actele asociat. se se dea gratis pre sém'a aceloru membri, cari aru dori se le aiba, avendu inse de a suportá porto postale.

Conclusu. Se ia spre sciintia, si secret. se insarcinéza a trimete actele asoc. aceloru dd. membrii, carii se voru adresá la comit. séu secret. pentru primirea acelor'a.

§. 120. p. XXIX, carele cuprinde unu conspectu alu casei despre tóte perceptele si erogatele asociat. dela prim'a urdíre pana la adun. gen. din Gherl'a.

Se ia spre sciintia.

§. 121. Se cetesce p. XXX. despre alegerea membrilor onorari ai asoc. in persoanele dd. B. P. Hajdeu si Vas. Ales. Urechia. Se decide: a se pune pasii necesari la in. guberniu regiu pentru a dobandi conclusulu aceuia, spre a li se poté espedá resp. diplome.

§. 122. Se prelege p. XXXI despre recunoscinti'a cea mai via espresa din partea adun., comit., presiedintelui si vice-presiedintelui asoc.

Se iea spre sciintia.

§. 123, Dn. adv. si membru supl. alu comitetului dr. D. Racuciu intréba pre comit., câ óre membrii supl. candu chiamati se infaciosiéza la siedinti'a, potu se aiba votu decisivu? si se róga a se decide in asta privintia.

Interpelatiunea dn. dr. Racuciu dede ansa la o discussiune indelungata si infocata, intre unii membrii ai comit.. Dn. secret. II. I. V. Rusu cá membru alu comitet. dice, ca dupace conformu §lui 31 din statute, 6 membrii ord. presenti la siedintia, potu se aduca conclusu cu valóre, nu afla de lipsa, cá se aiba votu decisivu si membrii suplenti, ca-ci in atare casu, densulu n'ar vedé nici o diferintia între membrii ord. si supl., si ca si altufeliu e de convingere, ca deciderea atarei cestiuni ar cadé in competenti'a adun. gener. si erá cu multu mai cu scopu, déca o atare cestiune se aducea pre tapetu la trecut'a adun. gener., carea erá singura competenta, dupa parerea sa, a o decide; deci propune cá se se indrumeze la viitóri'a adun. gener. pertractarea si deciderea asupr'a intrebarei din cestiune.

Dn. consil. si membru ord. alu comit. Iliá Macelariu din contra dice, ca dupace e prevediutu in statute si aceea, ca comit. costa din 12 membrii ord. si unii din aceia neaflanduse cu locuinti'a in Sibiiu, de multe ori nu se potu presentá la siedintia, e de parere, ca pana la implinirea numerului de 12 se potu chiamá si suplenti si atunci aceia au votu decisivu, de-si recunósce si dsa, cumca dupa citatulu § din statute, conclusele comitet. au valóre, déca suntu de facia la siedintia 6 membrii ai comit.; deci propune din parte'si, cá comit. se decida in respectulu intrebarei susu amentite, aduse inainte de dn. m. supl. dr. Racuciu.

Dupace mai luara parte la obiectulu de sub discussiune si alti membrii ai comit., descoperindusi opiniunea loru, presidiulu pune la votisare deciderea intrebarei: ca déca suntu de facia la siedintiele comit. 6 membrii ord., óre potu luá parte la acele cu votu pana la numerulu de 12 si dintre membrii su-

plenti? séu ca fiindu de facia la siedintia 6 membrii ord., suplentii n'au votu in siedintia? Facênduse votisare, se decide cu majoritate de 9 contra 4 voturi: cumca fiindu de facia 6 membrii ord., pana la implinirea numerului de 12 potu fi chiamati la siedintiele comit. si dintre membrii supl. conchiamarea la siedintie dupa statute tienenduse de atributele presid. asoc.

§. 124. Dn. consil. aulicu si m. ord. alu comitet. Iacobu Bolog'a aducêndu inainte, cumca in casulu, candu numerulu membriloru de facia e imparu, d. e. 7 si intemplantuse cá voturile se se impartia 3 in un'a, 4 in alta direptiune, cumu se urmeze presidiulu in casu, candu elu ar fi de parerea minoritateri? este elu constrinsu a se alaturá maioritateri in contra convingerei sale, la care intemplanare presidiulu n'ar avé votu, séu 'si póte dá votulu cu minoritatea, candu apoi ar stá 4 contra 4 voturi, si atunci nu s'ar poté aduce conclusu; deórece concludesele comit., dupa statute §. 31 vinu a se face prin maioritatea voturilor? Dn. consil. Macelariu voiesce, cá in atare casu, se'si revindece presidiulu asia numitulu: „votum Minervae;“ Esc. sa dn. presiedinte observa, ca presidiulu n'are mai multu, decatu numai unu votu, cá verisicare membru alu comitetulu, pana candu prin votum Minervae i s'ar revindecá doue, séu celu pucinu mai multu decatu unu votu.

Deci spre incungiurarea acestei greutati, comitetulu, la propunerea dlui consil. Bolog'a conchide:

Presidiulu se se preingrigésca, cá numerulu membriloru chiamati la siedintia se fia totudéun'a parechia, 6, 8, 10, 12, ér la casu neprevedintu, candu adeca ar luá parte la siedintia, membrii in numeru neparechia 7, 9, 11, atunci séu se se intregésca acela pana la parechia, séu nepotenduse face acést'a, membrulu celu mai teneru se se retiena dela votu.

§. 125. Se impartasiesce o scrisória a dlui advocatu plenipotentiatu alu asoc. Mateiu Nicol'a, prin carea cu respectu la provocarea comit. din 9. Iuniu Nr. 154 a. c. respunde, cumca a pusu pasii necesarii pre calea judecatoriei resp. pentru incassarea restului din pretiulu casei telechiane, vendute in favórea asoc. Totuodata se dechiara multiamitu cu deslucirile primite dela comit. cu privire la scrisóri'a sa din 21. Maiu a. c.

Se iea cu placere spre sciintia.

§. 126. Se presentéza conspectulu despre starea cassei asoc. pre tempulu acestei siedintie, din carele se vede, ca cass'a asoc. are in proprietatea sa sum'a de 31,550 fr. 90 1/2 cr.

Se iea spre sciintia.

§. 127. Se raportéza despre cartile oferite pentru bibliotec'a asoc. si anume:

a) Prin dn. ingeneriu prim. Car. Gärtner s'a oferitu cartea intitulata: „Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereines für Naturwissenschaften. Hermannstadt, XIII. Jahrgang 2 esempl. si XIV. Jahrgang 1 esempl.

b) Prin dn. secret. I. G. Baritiu s'a trimesu cartea intitulata: „Infricosiatele stricatiuni ale beuterei de vinarsu-rachiu etc. ed. II. de Ioanu Petricu, protopopu si Gavrilu Munteanu, directoriu gimnas.

c) Din partea societatiei studentiloru romani din Vien'a s'a oferitu unu esemplariu din statutele aceleia.

Cartile daruite se primescu cu multiamita.

In urma Esc. sa dn. presiedinte esprimendusi de nou bucuri'a, ca a potutu conduce acésta siedintia a comitet., conlu-crandu in modulu acest'a cu placere la inaintarea afaceriloru asociatiunei, siedinti'a comit. inceputa la 10 óre inainte de amiadi, se inchia pre la 1 óra dupa amiadi.

Datulu cá mai susu.

I. Hannia mp.

vicepresiedinte.

I. V. Rusu mp.

secret. II.

Dispusetiuni introductórie (transitorii) ale bancei generale de ascuratiune reciproca „Transilvani'a.“

Aprobate de inalt. ministeriu reg. ung. de comerciu cu dat'a din 1. Iuniu Nr. 7649 din 1868 — cu consensulu inalt. ministeriu de finantia si justitia.

1) Fondulu de intemeiare consta din trei sute de mii fiorini (300,000 fr.) v. a., carii se impartu in 3000 actii de cate un'a suta fiorini (100 fr.) v. a. Fondulu acest'a se procura in calea subscriptiunei si servece spre asigurarea si acoperirea speselor preliminarie, a cheltueliloru de organizare si in genere a tuturoru speselor si pericleloru resultatóre din organizatiunea, deschiderea si conducerea societatei.

2) La subscriptiune suntu a se depune diece procente ale sumei subscribe si subscriitoriulu trebuie se se oblege de a mai plati inca douadiece procente inainte de activarea societatii si a mai plati inca si mai departe pana la implinirea sumei totale dupa actiile subscribe. Aceste solviri suplinitórie voru urmá la provocarea consiliuluu administrativu in rate lunarie de cate 10% dupa inceperea activitatii.

La solvirea ratei anteie de 10% se da subscribentuluu unu

biletu interimalu pe atatea actii, cate a subsemnatu. La solvirea celorlalte 20% se estradau insusi actiile prevediute cu adeverirea platii. Solvirile mai tardie se cuitéza in deosebi.

Déca o solvire ceruta nu se respunde, atunci decadu sumele deja platite in favórea fondului de spese alu societatii (art. 51 din partea generala), si actiile respective remanu nula, fara de nici o valóre. Administratur'a societatii póte atunci se emita, in locul ataroru actii, altele noue.

3) Actiile fondului de intemeiare suna pe numele subscribentului si fačia cu societatea ele au dreptulu de obligatiuni cu prioritate. Sumele, carii s'au platitu pe acele, se privescu cá unu imprumutu datu societatii. Dupa acestu imprumutu se dau 6% interese si afara de aceea se scotu in totu anulu din totalulu venitu curatu 15%, carii se impartu apoi pe actiile fondului de intemeiare cá dividende.

4) Pana la activarea societatii garantéza fundatorii, respective membrii administraturei supreme, pentru sigurantia si bun'a intrebuintiare a sumeloru incurse la fondulu de intemeiare. Dupa activarea societatii garantéza pentru implinirea tuturor obligaminteloru primite facia cu fondulu de intemeiare, societatea intréga.

5) Replatirea fondului de intemeiare se face prin sortire anuala de actii.

Numerulu actiiloru ce suntu se vina la sórte, se orientéza dupa proportiunea castigului resultatu. Cu tóte aceste se potu sortí pe anu numai atatea actii, cá capitalulu actiiloru inca nesortíte si sum'a fondului de garantia stabilitu (art. 46 din partea generala) se dea impreuna celu puçinu sum'a primitiva a fondului de intemeiare.

Sortíturile se facu nemidiocitu dupa tînerea adunariloru generale ordinare ale societatii si actiile trase se rescumpara indata.

Cu dáu'a sortírei incéta pentru actiile trase atatu interesele, catu si dreptulu la castigu.

6) Indata ce s'au subscrisu celu putínu un'a miie de actii la fondulu de intemeiare in conformitate cu articulu 2. si s'au platitu dupa acelasi 30%, institutulu póte se'si incépa ascuratiunea contr'a periclului de focu (sectiunea I). La intrarea altoru un'a miie de actii se póte incepe si despartiamentulu ascuratiunei pe viétia (sectiunea II). Despartiamintele de ascuratiune contr'a dauneloru de grandina si transportu (sectiunile III. IV.) se voru puté pune in lucrare numai dupa

venirea la infintiare a intregului fondu de intemeiare. Afara de fondulu de intemeiare se cere pentru inceperea lucrarilor in sectiunile singuratice, cá pentru fiacare din ele se s'asigureze órecare suma minimala de participari insinuate.

Cá atare suma minimala este a se priví.

Sectiunea I. ramulu focului: a) despartimentulu pentru asecuratiuni reale-speciale si mobile, déca s'a insinuat pentru asecuratiune unu pretiu totalu de obiecte de unu milionu fiorini v. a.; b) despartimentulu pentru asecuratiuni reale-comunale, déca s'au dechíaratu a luá parte un'a suta comune.

Sectiunea II. ramulu asecuratiunei pe viétia: déca s'au imbiiatu, respective insinuat dechiaratiuni de participare la asecurari cu celu putienu treisute de mii fiorini v. a.

Sectiunea III. ramulu grandinei: déca s'au insinuat unu pretiu totalu de obiecte de un'a suta mii fiorini v. a. spre asecurare.

Sectiunea IV. ramulu transportului: déca iau la societate parte diece membrii admisibili dupa art. 6 alu determinatiunilor statutarie (case negutiatoresci, speditori si asiediminte de transportu ori comunicatiune).

7) Membrii comitetului fundatoriu remanu, in conformitate cu dispusetiunile articliloru 26 pana inclusive 23 ale partii generale, in functiunile consiliului administrativu ordinariu cu tóte drepturile si obligamintile atribuite lui in puterea statutelor. Intregirile eventuali se voru face prin conclusulu membriloru aflatori.

Pe timpulu celoru dinteí trei ani ai societatii esirea de a patr'a parte a consiliariloru administrativi (art. 27 din partea generala) se face prin sórte.

Pentru cei dinteí patru ani ai societatii alegerea presiedintelui se face asemenea prin consiliulu administrativu.

Pretiuulu marceloru de presintia ale consiliariloru administrativi (art. 41, partea generala) pentru timpulu pana la prim'a adunare generala se defige prin conclusulu consiliului administrativu cu privire la estinderea afaceriloru.

8) Pentru periodulu de computu pana la cea dinteia adunare generala comitetulu pentru revisiunea socoteleloru se denumescé totu prin consiliulu administrativu.

Subscrísulu consiliu administrativu alu bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ face prin acést'a cunoscutu, ca statntele societatii s'au aprobatu de catra inalt. mini-

steriu reg. ung. de agricultura, industria si comertiu cu decretulu din 1. Iuniu 1868 Nr. 7649, ca prin urmare constituirea consiliului administrativu e dusa in deplinire si ca in curêndu va urmá provocarea de impartesire la fondulu de intemeiare in sensulu statuteloru.

De conducatoru alu directiunei generale (directoru generalu) s'a denumitu domnulu Adolf Worell.

Locurile, unde se potu face subserieri la actiile fondului de intemeiare, timpul cu care va incepe primirea de asecuratiuni, cum si activarea faptica a societati, se voru face in deosebi cunoscutu.

Sibiu, 11. Iuliu 1868.

F. bar. de Mylius, camerariu c. r.,
presiedinte.

I. Hannia, protop.,
vice-presiedinte.

I. bar. Bedeus, cons. de trib. urb.,
vice-presiedinte.

Consiliarii administrativi: Ios. Wächter, dr. de med.; Dan. Czekelius,ingin. super.; Enr. Schmidt, prof.; Iosifu Stoss, comerciantu; Gulielmu Brükner, adv. prov.; Mich. Frid. Herbert, direct. cas. de pastr. din Sibiu; Ioane Brote, propriet.; I. P. Kapdebo, banchieru; Iosifu Kovács, consil. de comptabilitate; Gust. Kapp, senat. magistr.; Iac. Bologa, consil. de curte in pens.; Dan. Meltzer jun., propriet.; Vict. Sill, adv. prov., secret. consil. administrativu.

Programulu bancei gener. de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“

P a t r i o t i !

Patri'a nóstra mai angusta — Transilvani'a — posedu multúme mare de materialu pentru productivitate industrialu, ea deschide industriei unu campu manosu. Cu tóte aceste lipsece mai tóta productiunea de órecare insemnatate; de o viétia industrialu abia se afla la noi vreo urma. — De aceea tiér'a acést'a e supusa in multe trebuintie ale sale speculatiunei straine, intreprinderiloru din afara, cari n'au lipsitu nici candu, de a stórcu din asta impregiurare tristu totu profitulu posibilu pentru sine. Asia Transilvani'a cea seraca de bani espórtu pe totu anulu sume insemnate pentru intreprinderi din tieri straine.

In tóte alte parti ale monarchiei se afla intreprinderi, care isi revérta necontentitu binecuventarile loru asupr'a economiei popularie; este acolo lucru si comunicatiune destula; acolo tóte clasele poporulu suntu ocupate. — Numai Transilvani'a nóstra

n'are inca parte d'a se bucurá de atare stare fericita; din contr'a ea e restrinsa a'si trimite banii sei in afara pentru a-coperirea inmultiteloru trebuintie ce are, fara a i se re'ntórce acei'a pe alta cale.

Mai cu séma trebile de asiguratiune costa pe tíer'a nóstra sacrificii grele, pe caile acesteia esu in totu anulu sume enorme din tíera, cari, déca aru remanea si s'ar intrebuintiá aici, aru puté contribui fórte multu la multumirea trebuintieloru nóstre nationalu-economice. Prin adunarea si buna-intrebuintiarea in tíera a baniloru pentru asiguratiuni s'ar puté celu pucinu pune unu inceputu la infintiarea unui emporiu pentru comerçiu de bani cu puteri proprii, din care apoi ar resultá de sine aventulu spre mai bine pe terenulu economiei nationale si prin care s'ar delaturá pedecile acele, cari apasa adi la noi desvoltarea starei productive si industriarie.

Dá, numai unu atare emporiu din puteri proprii ne lipseste! Candu acest'a s'ar infintiá, economi'a nationala din Transilvani'a si-arú puté ocupá locul ce i se cuvine dupa putetiunea tíerei si a avutiei de materialu cruðu. Spre acést'a suntu de ajunsu contribuirile capitalulu micu.

Din priviri de aceste de o parte, éra de alta parte din interesarea víia ce nutrimu pentru economi'a nationala din Transilvani'a, a esitu planulu nostru, de a face unu pasu spre ameliorarea starei descise; astu modu se nascú banc'a de asiguratiune „Transilvani'a,“ alu carei scopu statutariu este:

„Inaintarea si asigurarea intereseloru patriotice pe terenulu institutiunei de asigurare preste totu, si in specialu de o parte a desdauná pe participanti pentru casuri de nenorocire ori daune nevinuite mai nainte stipulate, ér de alta parte a efeptui, cá capitalele insemnate ce se aduna prin asigurari, din cari pana acum trageau folóse numai tíeri si societati straine, se se conserve, respective creeze pentru tíer'a nóstra, cá cu atari capitale si cu venitulú loru se se lucreze spre inaintarea economiei nationali prin spriginirea intreprinderiloru industriarie, meseriarie si economice.“

Patrioti! Cu intemeierea acestui insitutu vremu a creá unu bine pentru Transilvani'a; contamu pe participarea, pe spriginirea vóstra puterósa!

Cu puteri unite ne va succede a contribui la aventulu comerciului, industriei, meserieloru si agriculturii tíerei nóstre, si prin indeplinirea mai departe a intreprinderii acesteia, vomu

puté se delaturamu númerosele pedece, ce stau la noi in calea creditului.

Banc'a de asiguratiune „Transilvani'a“ se baséza pe principiile reciprocitatii, carea dupa atestatele sciintiei si ale esperiintiei dá pana acum garantiile cele mai bune.

Nu ignoramu rezultatele altoru societati de asiguratiune prin actii din afara; cu tóte aceste nu se póte negá, ca scopulu loru e castigulu actionariloru: garanti'a loru se marginesce prin desecarea capitalului de actii, care nicairi nu sta in proportiune armonica cu masele de sume asecurate; durat'a loru finesce cu incetarea interesului actiunariloru.

Inse societatile intemeiate pe principiulu reciprocitatii tragu sigurantia si durata din participarea nedescabila a membriloru loru, cari suntu si asecuratori, si asecurati intr'o persóna.

Banc'a de asigurare „Transilvani'a“ pórtá negótiile de asiguratiune pentru insusi lucrulu in sine; aici nu absorbu ómeni singuratici castigulu resultatu, ci acest'a e alu membriloru, alu asecuratiloru insusi. Fiacare asecuratu e totuodata si participantu. Fiacare asecuratu inse trebuie se aiba scire despre manipulare si votu in administrare. Adunările generale anuale indreptatiésu pe fiacare membru a 'si ridicá in acele vócea, spre a descoperi relele si spre a propune imbunatatiri.

La „Transilvani'a“ administratiunea o pórtá asia dicéndu insusi membrii, pe candu la societati de actii sórtea asecuratiloru aterna eschisivu dela vóinti'a actionariloru. Este usioru deci pentru fiacine a se convinge, ca ce mari folóse suntu impreunate cu societatile de asigurare fundate pe principiulu reciprocitatii.

Mai cu séma pentru Ardélu e banc'a „Transilvani'a“ impreunata cu mari folóse: sumele insemnate de bani, cari pana acum esiau din tíera, remanu aici, si partile loru disponibile se intrebuintiéza spre naintarea industriiei, comerciului, meseriiloru si agriculturii. Cate bunatati se potu creá prin acest'a?

De aceea inca odata, amici ai patriei! uniti-ve puterile vóstre cu serguintiele nóstre si veti face in curendu esperiint'a, ca economi'a nationala a patriei nóstre ia unu aventu imbucuratoriu. Numai o rivalitate góla a acelor'a, caroru concurenti'a nóstra nu le vine la socotéla, póte se puna la indoiéla folósele, ce noi le oferimu. Nu vomu face parada cu numeri de milióne; inse sumele mai mici ori mai mari, ce ni se voru increde, le vomu administrá onestu si le vomu intrebuintiá punctuosu spre destinatiunea loru statutaria.

Banc'a de asiguratiune „Transilvani'a“ cuprinde patru rami de asiguratiune: 1) Asiguratiuni in contra focului; 2) asiguratiuni pe viétia; 3) asiguratiuni in contra grandinei; 4) asiguratiuni de transportu.

Fiacare ramu forméza pentru sine unu despartimentu propriu si se administréza in deosebi.

In compunerea statutelor s'au delaturatu tóte intocmirile acele vechi, cari impedeca manuirea rationala a negótiilor de asiguratiune si intregului organismu s'a datu o forma, pe care o póte precepe fiacare omu. In compunere suntu cuprinse tóte midiulócele acele, pentru cá institutul se se póta folosi in modulu celu mai usioru.

Intrebuintiarea capitalului este regulata dupa principiulu, cá partile disponibile ale asiguratiunilor incurse se se întórca in interesulu economiei nationale si cu deosebire se voru luá aici in consideratiune membrii institutulu.

Intrég'a conducere sta sub inspectiunea autoritatii statulu.
Sibiú, 11. Iuliu 1868.

Administratur'a suprema a bancii generale de asiguratiune reciproca „Transilvani'a.“*)

*) De-si administratiunea acestei banci a ingritu, cá program'a si statutele sale se fia publicate atatu in foile politice ale patriei nóstre Transilvaniei, catu si in foi volante si fascióre separate, totusi ne tienuramu si noi de datorintia patriotica a le reproduce si in acésta fóia omonima, cu atatu mai virtosu, cu catu suntemu convinsi, ca déca acea programa si acele statute s'aru mai publica inca in diece mii de esemplaria, ele totu aru remanea necunoscutu, prin urmare si nefolosite de un'a parte mare a publiculu nostru. Unii economi nationali judecandu dupa esperientiele proprie cate au facutu, sustienu o tesa fórté curiósa, ca adica: pentru cá se indupleci pe poporul tieranu la reforme economice sanetóse, trebuie se ai cu elu rabdarea de cci 40 de ani ai lui Moise. Intocm'a este si cu ide'a asiguratiunilor reciproce. Massele poporulu pre la noi inca nu o pricepu de locu. Inse inainte cu Ddicu si perseverantia barbatósca!

Red. Trans.

La Nr. de astadi se adaoge caldurosulu apelu adresatu de on. comitetu catra toti adevératii-amici si protectori ai culturai, literaturai, prin urmare si acestei scrieri periodice.

 Cursulu anului 1868 se inchieie cu Nr. de astadi.

